គំនូរក្នុងរូងភ្នំ
«ពើងជ្រូក» ភ្នំគូលែន

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានតំបន់ការពារធម្មជាតិជាច្រើនកន្លែង ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ចុះថ្ងៃទី១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៣។ ឧទ្យានជាតិព្រះជ័យវរ្ម័ន-នរោត្តម «ភ្នំគូលែន» ជាផ្នែកមួយនៃតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដែលមានផ្ទៃដីសរុបចំនួន ៣៧៥០០ ហិចតា និងមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការរក្សាលំនឹងបរិស្ថាននៅតំបន់អង្គរ ដោយសារប្រភពធនធានធម្មជាតិ ព្រៃឈើ ប្រភពទឹក និងជីវចម្រុះ ដែលមាននៅទីនោះ។ ភ្នំគូលែនជាអតីតរាជធានី នៃព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី២ ដែលព្រះអង្គបានធ្វើពិធីទេវរាជនៅលើភ្នំគូលែននោះ។ ម្យ៉ាងទៀតទីតាំងនេះ ក៏ជាកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់មួយ ដែលបានរក្សាទុកនៅមរតកវប្បធម៌ជាច្រើនប្រភេទមានដូចជាប្រាសាទបុរាណ ចម្លាក់បាតស្ទឹង ចម្លាក់តាមពើងនានា និងគំនូរតាមពើងថ្មជាច្រើនទីតាំងផងដែរ។

គំនូរត្រូវបានមនុស្សប្រើប្រាស់ជាយូរណាស់មកហើយដូចជានៅរូងភ្នំ Lascaux ប្រទេសបារាំង ដែលមានអាយុកាលចន្លោះ ៣៥០០០ឆ្នាំ-១០០០០ឆ្នាំ[១] ដែលជាសិល្បៈគំនូរក្នុងរូងភ្នំដ៏ចំណាស់។ ចំពោះការសិក្សានេះ ក៏បានបង្ហាញពីសិល្បៈគំនូរក្នុងរូងភ្នំនៅតំបន់អាស៊ីផងដែរ ដូចជានៅប្រទេសថៃដែលបង្ហាញអំពីគំនូរពណ៌ក្រហមក្នុងរូងភ្នំ ដោយគូរជារូបមនុស្សបាញ់ព្រួញ និងសត្វឆ្កែ ដែលគេបានកំណត់អាយុកាលចន្លោះ ៤០០០មក២៥០០ ឆ្នាំមុនបច្ចុប្បន្ន។[២] ក្នុងនោះផងដែរក៏បានបង្ហាញអំពីគំនូរនៅរូងភ្នំក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលរកឃើញនៅភ្នំក្រវ៉ាញពើងគំនូរ និងភ្នំគូលែន ពើងគំនូរ និងពើងតាខាប។

ក្នុងអត្ថបទសំណេរមួយដែលសរសេរដោយលោក ហេង ថាន បានលើកមកបង្ហាញអំពីពើងដែលមានគំនូរមួយចំនួននៅតាមចង្កេះភ្នំគូលែន។[៣] លើសពីនេះក្នុងបណ្ដាញពត៌មាន AMS អរិយធម៌ខ្មែរ ក៏ធ្លាប់បានផ្សាយអត្ថបទសំណេរមួយចំនួនទាក់ទងនឹងពើង

---

[១] https://hoopermuseum.earthsci.carleton.ca/2001_human_ka/genushomo18.html

[២] Noel Hidalgo Tan, 2014 Rock Art Research in Southeast Asia: A Synthesis, p76

[៣] ធ្នូ២០០៩-ធ្នូ២០១០, កម្រងអត្ថបទក្នុងបណ្ដាញពត៌មានវប្បធម៌ខ្មែរ, ទំព័រ៩០

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណច័ន្ទ

ដូចជាពើងតាខាប ពើងគំនូរនៅភ្នំគូលែន និងល្អាងគំនូរនៅភ្នំក្រវាញជាដើម។[៨] ដោយឡែកក្នុងអត្ថបទសំណេរនេះ នឹងរៀបរាប់ពីការប្រទះឃើញពើងមួយកន្លែងឈ្មោះថា ពើងជ្រូក ដោយនឹងបង្ហាញពីសារសំខាន់មានអ្វីខ្លះ? ពិសេសនោះ គឺគំនូរផាត់ពណ៌លើជញ្ជាំងពើង។

ពើងជ្រូក ស្ថិតតាមជើងភ្នំគូលែនក្នុងភូមិសាស្ត្រ ភូមិទឹកលិច ឃុំបេងមាលា ស្រុកស្វាយលើ ខេត្តសៀមរាបដែលមានចំនុចនិយាមកា X= 411115 Y= 1491182 (រូបលេខ១)។ ពើងជាទីតាំងដែលមានថ្មរដិបរដុបអាចជ្រក ឬស្នាក់នៅជាបណ្តោះអាសន្នបានកំឡុងពេលចូលព្រៃកាប់អុស និងរកអនុផលព្រៃឈើជាដើម។ តាមរយៈការផ្តល់ពត៌មានពីប្រជាជននៅទីនោះក្នុងកំឡុងឆ្នាំ២០២១នេះ ក្រុមការងារស្រាវជ្រាវរបស់ក្រសួងបរិស្ថានបានចុះដល់ទីតាំងពើងជ្រូកផ្ទាល់ ដែលជាទីតាំងពើងថ្មីមួយទៀត ប្រទះឃើញគំនូរពណ៌នៅលើជញ្ជាំងនៃពើង។ ពើងជ្រូកមានទំហំប្រមាណ២០ម៉ែត្រ (រូបលេខ២) ដោយនៅក្បែរនោះមានពើងជាច្រើន ព្រមទាំងតំបន់នៅម្តុំនោះ ក៏ជាទីតាំងសំខាន់សម្រាប់យកថ្មសាងសង់ប្រាសាទផងដែរ។

ឈ្មោះពើងជ្រូកនេះ គឺជាការហៅតៗគ្នារបស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់ ដោយប្រហែលជាការប្រទះឃើញគំនូរពណ៌មានរូបជាជ្រូកពីរក្បាលលើជញ្ជាំងពើង (រូបលេខ៣) ទើបហៅគេថាពើងជ្រូក។ ម្យ៉ាងទៀតនៅលើជញ្ជាំងពើងជ្រូកក៏មានបង្ហាញពីស្លាកស្នាមគំនូរពណ៌ជាច្រើនផ្សេងៗគ្នាដែលពិបាកនឹងធ្វើការកំណត់សម្គាល់ណាស់។ ដោយគំនូរពណ៌នោះមានសណ្ឋានដូចជារូបមនុស្ស មានទំហំប្រមាណ៩០សង់ទីម៉ែត្រ នៅផ្នែកជញ្ជាំងខាងលើនៃពើង កំពស់ប្រមាណ៤ម៉ែត្រពីផ្ទៃដី។ ក្នុងនោះក៏មានបន្សល់ស្នាមពណ៌ដែលប្រតាកផ្នែកខាងលើ និងផ្នែកខាងក្រោម នេះទំនងជាជាជើងមនុស្ស ដែលគូសចេញជាទម្រង់ខ្សែបន្ទាត់ដោយពណ៌ក្រហមស្រាល មានស្នាមឆ្នូតៗរំលេចជារូបរាង (រូបលេខ៤)។ មានគំនូសស្នាមខ្លះៗនៅក្បែរនោះផងដែរ ដែលហាក់ដូចជាមិនរួចរាល់។ នៅផ្នែកខាងក្រោមនៃពើងមានគំូររូបសត្វជ្រូកលាបពណ៌ក្រហមចាស់លើផ្ទៃសត្វជ្រូកទាំងមូល មានទំហំ

[៨] បុរាណវិទ្យា - Page 2 of 6 - AMS Khmer Civilization

ប្រមាណ៥០ស.ម (រូបលេ៥)។ រីឯនៅខាងក្រោមគំនូរសត្វជ្រូកពណ៌ក្រហមចាស់នេះ មានរូបគំនូរសត្វជ្រូកមួយទៀត តែពុំបានលាបពណ៌លើផ្ទៃខ្លួនទាំងមូលទេ ដោយគ្រាន់តែគូរជារូបរាងតែប៉ុណ្ណោះ និងមានទំហំប្រហាក់ប្រហែលគ្នា (រូបលេខ៦)។ ចំពោះ រូបលេខ៧ ជារូបគំនូរមានសណ្ឋានដូចជាមនុស្ស ដែលគេគូរជាលក្ខណៈងាយៗ មានទំហំប្រមាណ ២០សង់ទីម៉ែត្រ។

ដោយឡែករូបគំនូរមួយចំនួនទៀតដែលជួបប្រទះ គឺពិបាកក្នុងការកំណត់ណាស់ ដ្បិតគំនូរនោះគូរជាខ្សែបន្ទាត់ចំនួន៤ខ្សែកាត់គ្នាមានសណ្ឋានដូចសញ្ញាបូក(រូបលេខ៨)។ រូបគំនូរមួយទៀតយើងមិនដឹងថាតើអ្នកគូរមានបំណងចង់គូរអ្វីឱ្យប្រាកដនោះទេ? (រូបលេខ៩) ព្រោះវាជាស្នាកស្នាមឆ្នូតៗដូចឆ្អឹងជំនី តែក៏មិនដឹងច្បាស់ថាជារូបអ្វីដែរ?។ ចំពោះគំនូរ រូបលេខ១០ គេគូរមានរាងមូលដូចពងក្រពើ ៣ជាន់ ក៏យើងមិនដឹងថាជារូបអ្វីដែរ? នៅមានស្នាកស្នាមគំនូរខ្លះៗទៀតដែលពិបាកក្នុងការកំណត់ ដ្បិតគំនូរទាំងនោះមានសភាពរលប់ និងអាយុកាលនៃគំនូរផង។

សរុបមកទីតាំងគំនូរនេះ មិនទាន់មានការសិក្សាស្រាវជ្រាវបែបវិទ្យាសាស្ត្រនៅឡើយទេ។ តាមរយៈបច្ចេកទេសគូរ និងរបៀបគូរ យើងអាចដឹងថាគំនូរនេះពិតជាមានវ័យចំណាស់។ តើគំនូរទាំងនេះមានតាំងពីពេលណាមក? តើវាអាចមានទំនាក់ទំនង និងមនុស្សដែលយកថ្មនៅក្បែរនោះដែរទេ? តំបន់យកថ្មនៅក្បែរនោះត្រូវបានយកក្នុងសម័យអង្គរ ដោយយើងបានជួបប្រទះចម្លាក់ក្នុងរចនាបទអង្គរវត្ត និងរចនាបទបាយ័ន តំបន់នោះដែរ។[៥]

[៥] https://ams.com.kh/khmercivilization/ សូមមើលអត្ថបទពីពើងព្រះពុទ្ធ

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណចន្ទ

រូបលេខ១៖ ផែនទីទីតាំងពើងជ្រូក

រូបលេខ២៖ ពើងជ្រូក

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណច័ន្ទ

រូបលេខ២៣៖ រូបគំនូរលាបពណ៌មានសណ្ឋានជាសត្វជ្រូក

រូបលេខ២៤៖ រូបគំនូរលាបពណ៌មានសណ្ឋានជាសត្វជ្រូក និងរូបលាបពណ៌ផ្សេងៗទៀត

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណច័ន្ទ

រូបលេខ២៥៖ រូបគំនូរលាបពណ៌មានសណ្ឋានជាសត្វជ្រូក និងរូបលាបពណ៌ផ្សេងៗទៀត

រូបលេខ២៦៖ រូបគំនូរលាបពណ៌មានសណ្ឋានជាសត្វជ្រូក

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណចន្ទ

រូបលេខ៧៖ រូបគំនូរលាបពណ៌ផ្សេងៗ

រូបលេខ៨៖ រូបគំនូរលាបពណ៌មានសណ្ឋានជាសញ្ញាលេខបូក

រូបលេខ៩៖ រូបគំនូរលាបពណ៌ផ្សេងៗ

រូបលេខ១០៖ រូបគំនូរលាបពណ៌ផ្សេងៗ

អរិយធម៌ខ្មែរ
KHMER CIVILIZATION

អត្ថបទដោយ៖ លឹម វណ្ណច័ន្ទ